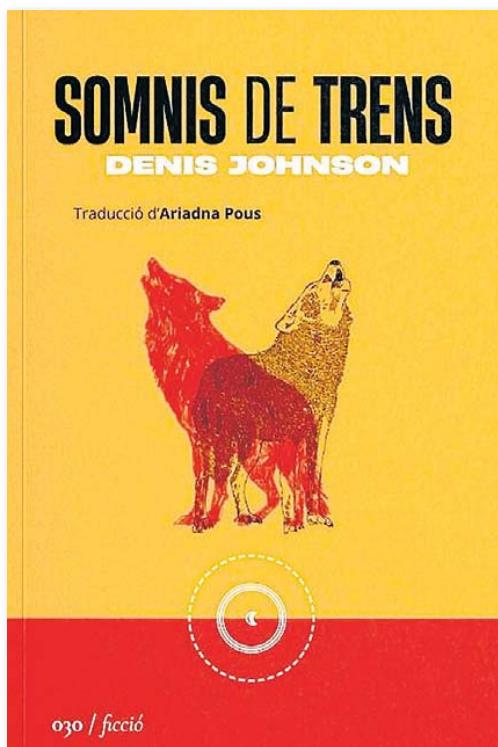

Crítica

El llibre de la setmana

La lleialtat i la memòria
que donen sentit a una vida

El nord-americà Denis Johnson deixa de ser inèdit en català gràcies a la publicació de la desconcertant i addictiva *Somnis de trens*

SOMNIS DE TRENS

Denis Johnson

La Segona Perifèria

Trad. Ariadna Pous

144 pàg. / 17,90 €

Pere Antoni Pons L'estructura és, amb diferència, el que més crida l'atenció de la novel·la breu *Somnis de trens*, escrita pel narrador, poeta i dramaturg nord-americà Denis Johnson (1949-2017). És tan imprevisible en la seva ordenació cronològica, tan aparentment arbitrària, que desconcerta i alhora atrapa. Quan dic que l'estructura és arbitrària vull dir que, tal com està fet el muntatge global de la història, certes escenes o informacions que apareixen al principi podrien aparèixer més cap al tram final o per la meitat – i viceversa: certes escenes o informacions que apareixen cap al final podrien aparèixer abans – i res de gaire substancial no canviaria pel que fa a la textura expressiva de la novel·la o al seu sentit últim. És una estructura, en qualsevol cas, que potser genera una mica de confusió, però que no és caòtica. L'autor la fa servir – la paraula “somnis” del títol és un avís – per reforçar la dimensió de realitat un punt onírica del que ens està contant.

Narrada en tercera persona i focalitzada en tot moment en el seu protagonista, *Somnis de trens* és, purament i simple, la història de la vida d'un home. Amb això vull dir que, en acabar de llegir la novel·la, en sabrem quan i en quines circumstàncies va néixer (a finals del segle XIX) i quan i com va morir (tot sol, el 1968), i de què va fer feina (primer talant arbres i construint ferrocarrils, després de traginer), i amb qui va estar casat i quants fills va tenir (la dona es deia Gladys, la seva única filla es deia Kate), i quins episodis vitals li quedaren gravats a la memòria (des dels més espantosos fins als més poètics i estranys), i quines ferides va arrossegar, i com va viure la solitud i com es va relacionar amb la gent amb qui es va anar trobant... Resumit així, tot plegat pot sonar tòpicament familiar o fins i tot vulgaríssim, però la manera com se'n exposen aquestes informacions – l'estructura trossejada i desordenada – i el to amb què tot està contat, panoràmic i íntim, èpic i humil, fa que res no sigui ni tòpic ni vulgar.

Un nord-americà 'qualsevol'?

L'home en qüestió, el protagonista, és Robert Grainier, un nord-americà qualsevol (tot i que si hi ha una lliçó que ens ensenya la literatura, i Denis Johnson ho té clar, és que, vist de prop, ningú és qualsevol) a qui la duresa i la desgràcia li marquen la biografia i el fan ser com és. Dic un nord-americà qualsevol i no un home qualsevol perquè les pàgines de *Somnis de trens* són plenes d'ecos de moltes obres i molts autors que han definit literàriament la identitat nord-americana: els transcendentalistes, Thoreau, Mark Twain, Jack London, John Steinbeck, Ernest Hemingway...

Dos són els episodis determinants en la vida de Robert Grainier. El primer va ser la seva quasi participació, de jove, en el linxament d'un xinès a qui acusaven d'haver comès un robatori. És l'escena amb què comença la novel·la, i la seva

complicitat per gregarisme en la comissió d'aquell quasi crim fa que Grainier prengui consciència, o intueixi, que la vida no té gaire sentit i que mai res del que passa no és del tot comprensible. El segon episodi és la mort de la seva esposa i de la seva filla petita en un gran incendi, unes morts per les quals Grainier farà el dol fins al final dels seus dies. Són molt emocionants els passatges en què se'n explica la lleialtat que Grainier mostra per la vall on vivia en una cabana amb la seva família, una cabana que ell reconstrueix després de l'incendi i on, solitari, soferit i conforme, s'instal·la a viure, a pesar que la civilització passa lluny i que allà només hi té la companyia dels llops i dels arbres. No s'explicita, perquè en els somnis les lliçons no són mai explícites, però sembla que Denis Johnson ve a dirnos que l'únic que té sentit en aquesta vida és ser lleial als llocs on hem estat bé i al record de les persones amb qui hem sigut feliços. *La*

A 'Somnis de trens', Denis Johnson fa servir una estructura narrativa peculiar per reforçar la dimensió de realitat un punt onírica del que ens està contant